

Нема руже без трња

И они који не уђу и они који уђу у коалицију са СПС-ом осетиће покоју бодљу. У случају нових избора ова партија би се самоубила

Нема власти без СПС-а: Мркоњић, Дачић и Шуваковић (Фото Танјуг)

Коалициона влада подразумева демократски образац по коме се влада бира далеко од изборног тела у замагљеним просторијама, претпостављајући да ће следити жеље бирача. Чиме су мотивисани актери – влашћу, програмом, али и да победе а не изгубе. Коалициони преговори су интегрални део партијске конкуренције и понекад подсећају на изборну кампању. У себи садрже елементе тактичког и стратешког. Размотримо опјони коалициони мирис СПС-ове руже.

Осам година након политичких промена у Србији време је да се партије програмски престојавају и групишу. Типологије партијских породица (фамилија) темеље се на природи друштвених сукоба, припадности странака наднационалним федерацијама и јавним политикама странака. Лоцирање партија према једнодимензионалном спектру левица – десница изводи се на основу три критеријума: истраживања јавног мњења, програма партија и мишљења експерата.

Зашто је у програмском смислу СПС-у ближи ДС? У линеарном програмском спектру ближе су левица и леви центар него левица и десни центар и(ли) екстремна десница. („И срце је на левој страни!“). Са овом коалицијом се добија „међународна лиценца“ – улазак у Социјалистичку интернационалу и можда Партију европских социјалиста. Шта је предност ове коалиције за СПС у погледу власти? Може да рачуна бар на неко од највиших места која су у другој коалицији већ резервисана: премијер, председник Скупштине, градоначелник Београда. Осим тога, на столу је и понуда за учешће у покрајинској власти у Војводини. Ту је и могућност да се непосредно баве Косовом (у другој опцији то је већ резервисано). Срби са Косова су некад волели СПС можда и више него што сада воле ДСС. Ово је прва права, а можда и последња шанса да се социјалисти социјалдемократизују као и друге бивше комунистичке партије. Многе од њих (бивши комунисти) враћали су се на власт у појединим земљама (Литванија 1992, Пољска 1993, Мађарска 1994, Естонија, 1995,...). Са консолидацијом демократије и институционализацијом партијског система, све више ће до изражаја долазити скала лево-десно и програмска димензија партија. Руководство СПС-а које је млађе од свог чланства, при чему нико од њих током деведесетих није обављао високу функцију (министар и сл.) не жели да му и даље стижу фактуре за ствари на које нису утицали. Њима је важно да обезбеде моћ својој партији, али и вођство у својој партији. Али пре свега планирају да политички живе дуже од мандата једне владе. Простор модерне

левице у Србији није попуњен, а традиција и потребе постоје. Сваки потез носи ризик. Без ризика нема добити. Кад мало боље размисле – сви су они помало социјалисти.

Шта је за СПС лоше са овом коалицијом? Потенцијална опасност како ће реаговати чланови и симпатизери. Коалиције се праве са једним оком упереним у власт а другим оком упереним у расположење јавности. Када се процени да се учешћем у власти могу надоместити почетна гунђања у странци око избора партнера, партије улазе у савез уверене да ће бирачима пружити очекивања и временом их уверити у прави избор, с обзиром на ресурсе којима могу испунити програмске циљеве. Обећање бирачима да ће најпре разговарати са ДСС-ом је испуњено. Следи испуњавање обећања о социјалној правди, пензијама, инвестицијама.

Како стоје ствари са потенцијалним аранжманом СПС-а са СРС и ДСС-НС? Социјалисти су љути на демократе што су их сменили 2000. (иако је Коштуница био носилац листе), али и на радикале што су им усисали бираче након тог периода. Радикали нису задовољни понашањем СПС-а на председничким изборима, али социјалистима нису „жути“ организовали Бјелицу, Вучелића и Вулина. Програми социјалиста, са једне стране, и радикала и народњака са друге, на супротним су половима. У националној реторици, колико год да су ове странке преузеле идеје СПС-а из деведесетих, социјалисти сада имају мање шанси у тој матрици. У овој коалицији СПС за партнере имају Николића, Коштуницу, Илића, а са коалицијом „За европску Србију“ могу имати само Тадића. У овој комбинацији постоји реална опасност од неке врсте тихе изолације Србије. Наизглед, национално јединство без европских интеграција за СПС би било подсећање на време које је иза њих и иза нас.

Међународни контекст. Повратак Дачића из Русије већ је заборављен, али није донео очекивану вест о пожељности националистичке коалиције. Русији треба Србија у Европској унији а не нова Белорусија. Европска унија и Социјалистичка интернационала поздрављају улазак социјалиста у проевропску владу. У оној мери у којој су коалиције условљене и утврђеном политичком агендом, то је по свим индикаторима Србија у ЕУ уз битку за извлачење максимума за Косово и Метохију, СПС је ближа ДС-у. СПС-у остали актери у коалицији (ПУПС и ЈС) могу бити сметња, али и алиби за сваку одлуку. Језичак на ваги је изгледа Палма. Од странака око ДС-а, Чанак може остати у Новом Саду (градоначелник или сл.) а Драшковић отићи у Вашингтон, на пример.

Често постоји дистинкција између правих преговора и претходних прелиминарних разговора. Зато се све док преговори трају опрезно износе у јавност детаљи и крију чак и од добро обавештених посматрача да се не би нарушили крхки договори и атмосфера до постизања коалиционих споразума. Потребно је припремити и јавно мњење на одлуке. Ако је немогуће сакупити 126 посланика са СРС и ДСС-НС, може се очекивати померање скале ка ДС-у. Власт или избори, за СПС и није дилема.

ДС и СПС, између осталог, спаја ружа, која није само симбол СПС-а, већ и Социјалистичке интернационале и Партије европских социјалиста, организације у којима је ДС члан. И они који не уђу и они који уђу у коалицију са СПС-ом осетиће покоју бодљу. У случају нових избора ова партија би се самоубила. Нема власти без СПС-а, као што нема руже без трња.

Доцент на Факултету политичких наука

Славиша Орловић
[објављено: 08/06/2008]